

ArkivEXEMPLAR
Skön Sn, Me

2005-02-02 beslöt. K. K.

Acc /
K. K.

BESLUT

DATUM
2002 12 10

BETECKNING
312-3721-2002

ERT DATUM

ER BETECKNING

Kyrkorådet i Sköns församling

Box 71
863 23 Sundsbruk

Skydd enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. för Birgittakyrkan, Sköns församling, Härnösands stift, Sundsvalls kommun, Medelpad, Västernorrlands län

Beslut

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) beslutar med stöd av 4 kap. 4 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML) att bestämmelserna i 4 kap. 3 § KML om tillståndsprövning skall tillämpas på Birgittakyrkan med tillhörande kyrkotomt. Bestämmelserna i 4 kap. 3 § skall dock inte tillämpas på interiöra ändringar i personalutrymmen och församlingslokaler.

Bakgrund

Alla Svenska kyrkans kyrkobyggnader uppförda t.o.m. 1939 är skyddade enligt 4 kap. KML. Enligt 4 och 14 §§ i detta kapitel kan RAÄ besluta att även kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser tillkomna 1940 och senare, som är märkliga på grund av sitt kulturhistoriska värde skall skyddas. Av förarbetena till lagen framgår att begreppet *kulturhistoriskt värde* också innefattar *konstnärligt värde* och att även kyrkor som är yngre än ca 20 år kan skyddas.

År 1990 fattade RAÄ beslut om skydd för ett urval kyrkor byggda 1940 och senare, sammanlagt 83 kyrkor. 1996 beslutades om skydd för ett urval av begravningsplatser med kapellkrematorier eller begravningskapell, sammanlagt 22 anläggningar.

Urvalet behöver ses över med jämna mellanrum och RAÄ har nu beslutat att göra en utökning av urvalet av skyddsvärda kyrkor byggda 1940 och senare. Orsaken är dels att inventeringsunderlaget när det gäller de nya kyrkorna har förbättrats sedan det förra urvalstillfället och dels att ett flertal nya kyrkor har byggts.

Just/samråd

M. Axel
C.K. i m
Sj

Exp.

2002-12-17

M

Fem kyrkor, ett kapellkrematorium och en begravningsplats med begravningskapell byggda 1940 eller senare i Härnösands stift har enligt besluten 1990 och 1996 skydd enligt KML och i det nu aktuella urvalet har RAÄ beslutat att ytterligare tre kyrkor i stiftet skall skyddas.

Redogörelse för ärendets handläggning

Urvalet av skyddsvärda kyrkor som omfattar kyrkor byggda 1940 eller senare har skett i samråd med länsstyrelser, läns museer och Arkitekturmuseet. Vid urvalet har följande kriterier beaktats:

- Hög arkitektonisk och konstnärlig kvalitet
- Tidstypisk utformning
- Återspeglning av internationella arkitekturtrender
- Kyrkan som del i en miljö, t.ex. ett medvetet gestaltat förortscentrum
- Exempel på teologiskt och liturgiskt betingad gestaltning
- Verk av framstående arkitekter, även lokalt
- Konstnärligt betydande fast utsmyckning
- Intressanta och nydanande tekniska lösningar

Förslag till utökad urval av skyddsvärda kyrkor har remitterats till stiftsstyrelser och till berörda församlingar.

Härnösands stift har den 28 september 2000 tillstyrkt att Birgittakyrkan ska omfattas av skydd enligt KML. Sköns församling har den 26 januari 2000 tillstyrkt förslaget.

Beskrivning av kyrkan

Birgittakyrkan är uppförd 1972 efter ritningar av arkitekten Carl Axel Acking.

Sköns församling utanför Sundsvall bedrev från 1890-talet verksamhet i en kyrksal, som revs 1967 och efter några år ersattes av den nuvarande kyrkan, som ligger fritt på ny tomt på en höjd vid en park. Kyrkan är uppförd i betong med höga, sluntna fasader i brunt tegel och pulpettak, som stiger mot klocktornet i byggnadens ena hörn. Församlingslokaler intill förbinds med kyrkan genom en underjordisk gång. Kyrkan tillbyggdes 1990 med personalutrymmen. Kyrkorummet är asymmetriskt med osmyckade, slammade tegelväggar och snedställt trätak, buret av limträbalkar. Dramatiskt ljusinfall genom smala fönster i söder. Korväggens reliefutsmyckning är av Ulf Öhrström. Altaret, dopfunten och predikstolen är utförda i samma mörkbruna tegel som fasaderna.

Motiv för beslutet

Birgittakyrkans arkitektur är tidstypisk genom material och utförande, men unik genom sin monumentala accentuerade form. Exteriören utgör ett viktigt landmärke och är liksom interiören av hög arkitektonisk kvalitet.

RAÄ anser därför att bestämmelserna i 4 kap. 3 § KML om tillståndsprovning bör tillämpas på Birgittakyrkan med tillhörande kyrkotomt. Detta innebär bl.a. att inga väsentliga ändringar får genomföras utan tillstånd av länsstyrelsen. Interiöra ändringar i personalutrymmen och församlingslokaler bör dock kunna ske utan tillståndsprovning. Innan sådana ändringar genomförs bör dock samråd ske med länsstyrelsen

Beslut i detta ärende har fattats av överantikvarien Christina von Arbin efter föredragning av arkitekten Kerstin Alexandersson. Avdelningschefen Sven Göthe, förste antikvarierna Ingrid Sjöström och Jan Karlsson har deltagit i den slutliga handläggningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten. Hur man överklagar framgår av bilaga.

Christina von Arbin

Kerstin Alexandersson

Bilaga:

Hur man överklagar

Kopia till:

Svenska kyrkan

Härnösands stift

Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Västerbottens museum AB

Sundsvalls kommun

Arkitekturmuseet